

„RĂSĂRIT-A LUMII LUMINA CUNOȘTINȚEI”

IMPĂRĂȚIA OMENIEI*

Sunt evenimente de care în mod obligatoriu trebuie să ne aducem aminte din când în când, cu toate că viața, cu toate ale ei, ne solicită atenția și grijile în multe direcții. Uneori ne copleșește cu grijile zilnice legate de familie: „pâinea cea de toate zilele”, educația copiilor. Alteori ne copleșește cu griji legate de profesiune: obținerea unui loc de muncă pe măsura calificării, sau pierderea locului de muncă și amenințarea șomajului. Și, de ce nu, uneori ne solicită cu multe griji sociale și politice, mereu cu intenția de a contribui la construirea în lume și în țara noastră a unei societăți mai bine rânduite, stabile, mai drepte, a unei societăți morale care să ne garanteze o viață sigură, să ne elibereze de teama de „omul rău”, de „omul fără Dumnezeu” cum zice poporul nostru cu o veche educație creștină. Am scăpat de un „regim fără Dumnezeu” și, știm toți cum a fost, dar au mai rămas încă „oameni fără Dumnezeu” adică fără teama de dreptatea și judecata lui Dumnezeu, oameni care țin să ne facă rău și să ne facă să trăim în teamă, chiar într-o societate liberă care nu-și înțelege bine libertatea.

Aproape jumătate de secol s-au făcut eforturi ca să se elimine Dumnezeu din viața oamenilor. Dumnezeu însă știind că fără El nu se poate, n-a plecat. A rămas cu noi și, până la urmă, cei care s-au luptat cu Dânsul au trebuit să se recunoască învinși. Le-a dat de multe ori ocazii de îndreptare, dar rămânând neascultători, în cele din urmă a fost înlăturat.

În tot timpul acelei jumătăți de secol de luptă cu Dumnezeu, doi factori, două forțe au rămas active în rezistența față de încercările de descreștinare a poporului român: Biserica și familia creștină. Acești doi factori nu pot să nu fie recunoscuți de oricine, oricât de băntuitor de rea credință ar fi unii, ca urmare a unei educații care i-a îndepărtat intenționat de Dumnezeu și i-a deformat sufletește.

Pe de o parte, Biserica a propovăduit mereu, prin ierarhia ei, episcopi, preoți și diaconi, existența lui Dumnezeu, răspunderea în fața lui Dumnezeu pentru faptele noastre, într-un cuvânt, morala creștină ca regulă de viață și de speranță într-o lume mai bună.

Pe de altă parte, familia creștină și-a educat copiii în frica lui Dumnezeu, i-a botezat, i-a cununat la biserică atunci când le-a venit vremea căsătoriei, iar copiii și-au îngrijit părinții cu respect, iar atunci când au trecut dincolo, i-au înmormântat după tradiția creștină.

Și Biserica și familia, ca tot creștinul, ca forțe vii ale credinței, au rezistat întotdeauna atacurilor celor răcitiți de la credință, au rezistat împotriva statului ateu, rugându-se deschis și public lui Dumnezeu în rugăciunea „Tatăl nostru”: „Vie împărăția Ta”. Căci ori de câte ori împărățiile pământești se depărtează de legile morale, împiedică dreptatea și tulbură liniștea oamenilor, creștinii se roagă: „să vină împărăția lui Dumnezeu și să se facă voia Sa”. Această rugăciune de toți cunoscută și rostită, e chemarea dreptății lui Dumnezeu. Chemarea lui Dumnezeu în mijlocul nostru, în lume. Ca să facă din nou dreptate pentru toți. Ca să ne învețe legea morală. Să ne învețe cum să trăim ca să ne fie nouă bine, pe pământ și în cer.

Spuneam la început că sunt evenimente de care, în mod obligatoriu, trebuie să ne aducem aminte, din când în când, în ciuda tuturor întâmplărilor și grijilor prezente care ne împrăștie atenția în altă parte. Să stăruim în mai multă și mai adâncă meditație când rostim: „Vie împărăția Ta” (Matei 6, 10). Iată un eveniment de care ne aducem aminte an de an, la vremea aceasta, și care nu este altceva decât coborârea Fiului lui Dumnezeu pe pământ: Nașterea Domnului! El coboară în sufletele noastre aducându-ne aminte că rămâne în ele: „Impărăția lui Dumnezeu este în voi” (Luca 17, 21). De aceea chiar și acolo unde, în afară, nu se ține seama de împărăția lui Dumnezeu, ea există în sufletele celor care o primesc. Căci ea se oferă tuturor. Ea se oferă și societății, și lumii. „Eu de aceea am venit ca lumea să aibă din plin viață” (Ioan 10, 10), adică o viață completă, desăvârșită, cu relații drepte între oameni, în dreptate, în într-ajutorare, în iubire.

(Continuare în pag. a 2-a)

† ANTONIE
Arhiepiscop al Sibului și mitropolit al
Ardealului, Crișanei și Maramureșului

* Pastorală cu prilejul Nașterii Domnului din anul mântuirii 1993 și cu prilejul Anului Noștrii 1994.

Fluierul cel păstoresc

(Colindă din Sălaș)

Fluierul cel păstoresc
Cântă glas dumnezeiesc,
Un vers dulce mângăios
Că azi s-a născut Hristos.

Veniți dar la Villem
Lucru mare să vedem
Pe al lumii împărat
În iesle pe lân culcat.

Și trei crai mânăși de dor
Lăsând țări în urma lor,
După stea călătorese
Să găsească prunc cereș.

Și-au mers până a stănut
Unde era prunc născut,
Și-nfășeagând că-i Hristos
S-au închinat până jos.

Coborât-a coborât

(Colindă din Maramureș)

Coborât-a coborât
Ziurel de zi
Îngerul Domnului Stânt
Ziurel de zi
La păstori în Villaim
Ziurel de zi
Aproape de Ierusalim
Ziurel de zi
Păstorii l-au întrebat
Ziurel de zi
Ce veste ne-duce în sat
Ziurel de zi.

Veste bună voi vesti
Ziurel de zi
De voi toți vi-ți veseli
Ziurel de zi
Pe la cântători, târziu,
Ziurel de zi
Maica stântă născu fiu
Ziurel de zi
L-a născut pe lân curat
Ziurel de zi
Și-i al lumii împărat
Ziurel de zi.

Astăzi S-a născut Hristos

„Astăzi S-a născut Hristos,
Mesia, chip luminos. / Lăudați
Și cântați / Și vă bucurați. / Mitel,
/ Înfașeți / În scutece de
bumbăcel. / Lăudați / Și cântați
/ Și vă bucurați. / Neaua ninge
/ Nu-L atinge, / Vântul bate, / Nu
străbate. / Lăudați / Și cântați
/ Și vă bucurați. / Și de-acum
până-n vecie, / Mila Domnului să
fie. / Lăudați / Și cântați / Și
vă bucurați.” Așa glăsuiește una
din colindele noastre, în care ni
se vestește că „S-a născut Hris-
tos”. Care este „Mesia, chip lu-
minos” și prin care suntem che-
mați să ne bucurăm, să cântăm și
să lăudăm.

„Hristos se naște, măriți-L. Hris-
tos din ceruri, întâmpinați-L. Hris-
tos pe pământ, înălțați-vă. Cântați
Domnului tot pământului; și cu
veselie lăudați-L, popoarelor, căci
S-a preamărit.” Și în această al-
cătuire de la slujba sfântă, rân-
duită pentru sărbătoarea Nașterii
Domnului, suntem chemați la câ-
ntare izvorâtă din veselia pricin-
uită de nașterea Domnului nostru
Iisus Hristos. Sărbătoarea
Mântuitorului nostru, ni-L aduce
în atenție pe Hristos-Domnul, pe
Hristos Cel din ceruri, pe Fiul lui
Dumnezeu venit pe pământ. Pe El
Il mărăm, pe El Il întâmpinăm; la
El fiindu-ne luarea aminte, ne
înălțăm mai presus de viața obiș-
nuită, potrivit cu cuvântul, care
zice: „Văzând naștere străină
[„nașterea lui Hristos, cea mai pre-
sus de fire”], să ne înstrăinăm
de lumea cea deșartă și mintea

spre cele dumnezeiești să o suim.
Că pentru aceasta S-a pogorât
Dumnezeu pe pământ, ca să ne ri-
dice la ceruri pe noi, cei ce îi
cântăm Lui: Aliluia.”
„Fecioara astăzi pe Cel mai
presus de ființă naște și pământul
peștera Celui neapropiat aduce.
Îngerii cu păstori măresc, iar ma-
gii cu steaua călătoreș. Că pen-
tru noi S-a născut prunc tânăr,
Dumnezeu, Cel mai înainte de
veci.” Și în aceste cuvinte, de la
slujba Nașterii Domnului, ni se
prezintă evenimentul sărbătorit,
ca și când el s-ar petrece în in-
săși ziua sărbătoririi și ni se a-
trage atenția asupra faptului că
pruncul ce se naște nu este un cop-
il obișnuit, ci este „Cel mai
presus de ființă”, este „Dumnezeu,
Cel mai înainte de veci”.

În același înțeles, la sărbătoarea
nașterii Domnului, vorbind cu
Maica Domnului, care L-a născut
pe Mântuitorul, zicem: „De Dum-
nezeu Născătoare Fecioară, ceea
ce ai născut pe Mântuitorul, pier-
dut-ai blestemul cel dintâi al Evei;
că Maică ai fost buneivoință a
Tatălui purtând în brațe pe Dum-
nezeu-Cuvântul întrupat. Taina nu
suferă ispitire, numai cu credință
toți o slăvim, strigând cu tine și
zicând: Negraite Doamne, slavă
Tie”. În lumina acestor gânduri,
Maica Domnului este Născătoare
de Dumnezeu, pentru că L-a nă-
scut pe Mântuitorul. Care este
„Dumnezeu-Cuvântul întrupat”. Cel
ce S-a născut din Preasfânta Fecio-
ară nu este numai om, ci este

om unit cu Dumnezeu; este Dum-
nezeu purtător de om și om pur-
tător de Dumnezeu. El este, —
după firea dumnezeiească, — „Dum-
nezeu adevărat din Dumnezeu a-
devărat, de o ființă cu Tatăl, din
care S-a născut mai înainte de
toți vecii”. Dar El este, — după
firea omenească, — și om, născut
din Preasfânta Fecioară Maria.
Acest adevăr ni-l înfățișează lă-
murit o altă alcătuire din vremea
sărbătoririi Nașterii Domnu-
lui, care zice așa: „Astăzi se naște
din fecioară, Cea ce are în mână
toată făptura; cu scutece Se înfașă
ca un prunc, Dumnezeu, Cel ce este
din fire nepipăit. În iesle se culcă
Cel ce a întărit cerurile de dem-
nult, intru început; din piept cu
lapte se hrănește Cel ce a plouat
în pustie mană poporului. Pe magi
cheamă, Mirele Bisericii, darurile
acestora le primește Fiul Fecioa-
rei. Inchinu-mă nașterii Tale, Hris-
toase. Arată-ne nouă și dumnezei-
iasca arătare a Dumnezeirii Tale.”

În fața unor astfel de gânduri,
avem simțământul că înțelegem
ceva din tainele lui Dumnezeu,
descoperite nouă prin nașterea
Mântuitorului, care „a răsărit lu-
mii lumina cunoștinței”, dar pe de
altă parte avem și convingerea că
„taina nu suferă ispitire, adică nu
poate fi cercetată și dezleagată cu
puterile firii și la măsurile ome-
nești, ci „numai cu credință o slă-
vim” și o primim ca taină, zicând
împreună cu dreptmăritorii
creștini: „Taină străină văd și
preamărită, cer fiind peștera;

(continuare în pag. a 2-a)

Arhim. Teofil Păriaian

Pre-însemnare la Nașterea
lui Iisus Hristos

Textele biblice care se citesc
și se explică la Liturgiile din
duminicile dinainte de Crăciun, ne
scot în față persoanele care au
pregătit și mijlocit întruparea
Fiului lui Dumnezeu în Iisus Hris-
tos. Este un fel de istorie a mân-
tuirii intermediară, între Vechiul
și Noul Testament. Și fiindcă este
vorba de nașterea unui prunc, fa-
milia este cea care intră în scena
istoriei, în mod special Mama
Sa, Fecioara Maria din Nazaret,
pe care Biserica o cinstește
la 21 noiembrie, în momentul
consacării ei la templu, de către
părinții ei Ioachim și Ana.

Cum este și firesc, Maica Dom-
nului va rămâne împreună cu Fiul
ei Iisus Hristos tot timpul vieții
Acestuia. Din momentul în care
tânăra Maria din Nazaret va răs-
punde afirmativ îngerului Gavriil,
care o anunțase că va primi în
pântecul ei, prin puterea Duhu-
lui Sfânt, un fiu al cărui nume va
fi Iisus, zicând: „Iată roaba Dom-
nului, fie mie după cuvântul Tău”
(Luca 1, 38), mama și Fiul sunt
nedespărțiți. Îi vom găsi împreună,
după mărturia Evangheliilor, în
toată lucrarea mesianică a lui
Iisus, întâlnirile cu mulțimile, în
momentele grele ale jertfei și morții.
Maria va fi în mijlocul Apostoli-
lor, la pogorârea Duhului Sfânt
la Cincizecime, făcând parte din
prima adunare a ucenicilor din
Nazaret, numiți creștini.

către Reuniunea „UNITATE ISTORICĂ — UNI-
TATE CULTURALĂ” inițiată de FUNDAȚIA
CULTURALĂ ROMÂNĂ cu ocazia manifestărilor
dedicate aniversării a 75 de ani de la MAREA
UNIRE — 1918, organizată la Sibiu în ziua de
27 noiembrie 1993, la Casa Armatei, sub președin-
ția d-lui Augustin Buzura.

STIMAȚI PARTICIPANȚI,

Întâi de toate, exprim un sincer gând de regret de a nu fi personal
alături de dumneavoastră, la această reuniune, organizată de Fundația
Culturală Română cu prilejul aniversării a 75 de ani de la Marea Unire.
Acordând o mare importanță acestei reuniuni și respect pentru perso-
nalitățile prezente am rugat pe Înalt Prea Sfințitul Antonie, Mitropo-
litul Ardealului, Crișanei și Maramureșului să ne reprezinte.

Nu poate fi inimă de român, care să nu vibreze de emoție, de cre-
dință, de recunoștință și de iubire față de toți sfinții noștri înaintași
pentru ceea ce ei au gândit, au cutezat, au înfruntat, au săvârșit și au
peceluit la Alba Iulia: unitatea sufletească și teritorială. Nu poate fi
cuget românesc care să nu simtă trebuința comunicării celorlalți frați
de aproape sau de departe din prea plinul stărilor sufletești, firești
nouă românilor, în asemenea împrejurări. Vlăstare din ființa neamului,
datori suntem să-i slujim frumusețile, să-i vestim virtuțile și să întru-
păm din tată în fiu pilda viețuirii lui în legea românească a neclin-
turii de pe brazda străbună în fața vijorelor necrutătoare ale istoriei
și păstrarea, ca nicăieri în lume, a graiului și conștiinței unității na-
ționale.

Învesmântat în astfel de străluciri, popasul împlinirii celor 75 de ani
strălucște ca un far luminos, călăuzindu-ne și ațintindu-ne privirile

(continuare în pag. a 3-a)

† TEOCTIST

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

PATRIARHIA ROMÂNĂ

Cabinet

București 14 nov. 1993

Nr. 3701/1993

Apelul Prea Fericitului Părinte TEOCTIST,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române către
Parlamentul României pentru păstrarea și pro-
movarea principiilor tradiționale de viață moral-
creștină în societatea românească actuală

În aceste momente de grea încercare pentru societatea romă-
nească, când curente și idei străine loveșc în crezul cel mai scump și
în principiile morale de viață creștină milenară a poporului nostru,
îmi revine datoria sfântă de slujitor și părinte al Bisericii Ortodoxe
Române, să mă adresez, cu un apel de inimă și suflet, Dumneavoastră,
Domnilor senatori și deputați ai Parlamentului României.

Poporul român ca popor născut creștin, crescut și educat în tinda
Bisericii, a moștenit de la înaintași și a transmis din generație în ge-
nerație, un mod de viață specific izvorât din valorile și preceptele
evangelice ale credinței în Hristos.

Respectul sfânt față de familie ca instituție dumnezeiască în care
însoțirea bărbatului cu femeia își găsește rațiunea și sensul în dra-
goste, ajutor reciproc și în perpetuarea vieții prin naștere de prunci,
grija pentru viață decentă, cumpătată și echilibrată în orice împreju-
rări și ajutorarea semenilor alcătuiesc o trăsură fundamentală a su-
fletului și societății românești.

(Continuare în pag. a 2-a)

† TEOCTIST

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

oferim lumii, ca Maica Domnului.

Un alt element pus în evidență
de aceste texte biblice este acela
că anunțarea și nașterea pruncu-
lui Iisus au creat un mare eveni-
ment. Deși convorbirea dintre îng-
er și Maria este discretă, vestea
nu rămâne secretă, ea devine pu-
blică. Maria din Nazaret, copleș-
ită de importanța vestii, o face
cunoscută strigând: „Mărește su-
fletul meu pe Domnul, și s-a bu-
curat Duhul meu de Dumnezeu,
Mântuitorul meu. Că a căutat spre
smerenia roabei sale, că iată de
acum mă vor feriți toate nemu-
rii”.

Într-adevăr, Iisus Hristos a de-
venit un mare eveniment în țara
sa, apoi în toată lumea. De la naș-
tere până la Înălțare, Iisus este în
atenția tuturor. Toți se vor intere-
sa de el: familia, prietenii, apos-
toli, autoritățile religioase de la
templu, rabini de la sinagogi, au-
toritățile romane care ocupau Pa-
lestina, mulțimea, mai ales săracii
și suferinzii, clasele bogate și
învățate ale societății ebraice,
până când și puterile răului, de-
monii. De ce? Pentru că Iisus pu-
nea în mișcare o întreagă lume,
pentru că întorcea pe dos întreaga
istorie. Până la urmă devine un
scandal public, deoarece nu to-
lera răul și nedreptatea, ci învăța
binele și dreptatea.

De fapt, atunci când Biserica
predică numele lui Iisus creează
și ea un eveniment, și oriunde se

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. Prof. Ion Bria

Consiliul Ecumenic al Bisericilor
— Geneva

Împărăția omeniei

(Urmare din pag. 1)

Mântuitorul Iisus Hristos s-a născut, om printre oameni, trăind ca noi, suferind ca noi, propovăduindu-ne rânduieli de viață care să ne poartă, să ne fie peste puterile noastre. S-a dat pe Sine exemplu viu, dându-ne propria lui putere de viață pentru ca, astfel, ceea ce a învățat și a făcut El, să putem face și noi.

El ne-a vrut buni, iertători, iubitori. A vrut oameni buni. Dar a vrut și o societate bună. Căci numai oamenii buni pot alcătui o societate bună. Oamenii în sufletul cărora Împărăția lui Dumnezeu și-a făcut loc, vor face împreună o Împărăție a lui Dumnezeu, din care să dispară răutatea, crima, furtul, vorbirea de rău, invidia, păcatele truștii, pentru ca astfel viața noastră să fie închinată lui Dumnezeu, adusă în fața Lui ca o jertfă vie (cf. Rom. 12, 1).

În creștinismul nostru popular se folosește adesea cuvântul *omenie*. Omenia este ambianța creată de credinciosul purtător de har în mediul său personal și în comuniune cu semenii lui. Credinciosul devine astfel un creator de relații interpersonale, frățești, unde nu pot lucra puterile răului. „*Tată un om de omenie*”, se zice despre un om cumsecade, în care poți avea încredere, pe care îl știi cinstit, săritor la nevoie, adică un om al omenilor, om dăruit oamenilor. Un om care se dăruiește oamenilor, e omul lui Dumnezeu. Românul întreabă în limba lui zilnic: Cine e acolo, când îl bate cineva la ușă, și răspunsul vine ca și o parolă militară de recunoaștere: „*Om bun!*” Cu alte cuvinte: Om al lui Hristos, om după modelul lui Hristos, om pe care îl poți primi în casă fără teamă.

Mântuitorul s-a întrupat — Dumnezeu a venit pe pământ sub chip de om — ca să ne facă oameni buni. Numai așa vom moșteni și după ce vom trece viața aceasta, Împărăția cerurilor, Raiul, mântuirea, șederea în latura dreptilor, o veșnicie fericită. Omenia nu este altceva decât fața umană, istorică, fața întoarsă spre pământ a Împărăției lui Dumnezeu.

Dacă înțelegem acest lucru, atunci am înțeles Nașterea Domnului. Atunci, cum spunem în colinde: Nașterea lui Hristos nu este de *îfșol*!

„*Tatăl nostru*” e o adresare în rugăciune care vrea să-l spună lui Dumnezeu că toți suntem și ne simțim frați și surori. Avem același „*Tată*”, adică aceeași origine cerească. Și ne rugăm, chiar singuri fiind, ca și cum ne-am ruga laolaltă. Nu zicem: Tatăl meu! Așa ne-a învățat Mântuitorul. Și tot ce cerem, cerem pentru toți. Ce frumos sentiment de familie, de solidaritate. Cum ne-a învățat Dumnezeu să fim generoși, și noi îl ascultăm! Ne mărturisim fii ai aceluiași Tată, ca într-o familie. Ce decurge de aici? Înseamnă că trebuie să ne tratăm și noi, unii pe alții, ca frați și surori, dacă Dumnezeu ne tratează așa și dacă noi ne recunoaștem, în fața Lui, ca fii ai Lui. Să fim generoși și între noi. Să ne ajutăm unii pe alții. Să iertăm când ne greșesc cineva, și să cerem iertare când greșim noi. Să cerem preotului la spovedanie, cu cântă, dezlegarea de păcate. Căci numai dezlegarea de păcate poate să deschidă poarta de intrare a Împărăției lui Dumnezeu în mijlocul nostru. Omenia este unul din darurile Împărăției. A cere iertare lui Dumnezeu prin rugăciune și a primi iertarea prin mărturisirea păcatelor, iată o cale deschisă coborârii Împărăției lui Dumnezeu pe pământ și deschiderea ei pentru noi în ceruri. „*Și eu în virtutea harului ce mi s-a dat de sus, de a lega și dezlega, te iert și te dezleg!*”, zice preotul. Aceasta este „*vestea cea bună*” și „*evanghelia*” pe care o poate auzi orice credincios, oricând și oriunde.

Preotul zice aceasta nu în numele lui ci „*în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh*”. Numai un preot adevărat, hirotonit de un

Astăzi S-a născut Hristos

(Urmare din pag. 1)

scaun de heruvimi, Fecioara; ieslea sălășluite, într-o care S-a culcat Cel neîncăput Hristos-Dumnezeu, pe Care lăudându-L îl mărim.

Când la dumnezeieștile slujbe de la sărbătoarea Nașterii Domnului spunem: „*Hristos se naște...*”, „*Fecioara astăzi pe Cel mai presus de ființă naște...*” și „*astăzi Se naște din Fecioară cel ce are în mână toată făptura...*”, mărturisim taina iubirii lui Dumnezeu, Care a binevoit ca Fiul Său să Se facă om, pentru iubirea de oameni. Mărturisim de asemenea taina iubirii de oameni a Fiului lui Dumnezeu, „*Care pentru noi oamenii*

și pentru a noastră mântuire s-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria S-a făcut om”. Mărturisim totodată și taina iubirii Duhului Sfânt, Care a conlucrat la întruparea Fiului lui Dumnezeu. Toate acestea ne dau încredințarea că Dumnezeu este cu noi și chiar în noi, deoarece întruparea Fiului lui Dumnezeu, petrecută în istorie, se prelungește și se realizează în credințioșii cei buni, care se împărtășesc cu preasfântul Trup și Sânge al Mântuitorului și se silesc să ducă o viață demnă de numele de creștin. Toate acestea le mărturisim mai ales în ziua în care se poate spune și se spune de fapt: „*Astăzi S-a născut Hristos...*”

episcop, simbolul prezenței lui Iisus Hristos și al Apostolilor în mijlocul comunității, poate să confirme iertarea păcatelor.

Spunem aceasta acum, în atenția preoților și a credincioșilor, pentru a arăta că Biserica este un spațiu al împăcării, o împăcare care decurge din prezența lui Hristos în mijlocul Apostolilor și din prezența Apostolilor în mijlocul credincioșilor, prezentă mereu vie și lucrătoare în Tainele Bisericii. Scara care duce la Împărăția lui Dumnezeu trece prin Biserica, în care cei legați vremelnice pentru păcate, sunt dezlegați de ele pentru veșnicie.

Cei fără Biserica și fără preoți adevărați nu pot fi iertați de păcate oricât i-ar asigura cineva că sunt de pe acum mântuiți. Fără să fi trecut prin mărturisire, pocăință și dezlegare, după sfaturile duhovnicului și rânduielile din bătrâni, nu pot ajunge la Împărăția sava cu Dumnezeu.

Cel născut într-o zi ca aceasta, de care ne amintim cu evlavie, în reculegere, cu cinstirea cuvenită Fiului lui Dumnezeu, a pogorât pe pământ ca să ne învețe cum să trăim și cum să ne mântuim.

Evangheliile ne reproduc învățăturile și faptele Mântuitorului dându-ne probe indiscutabile despre faptul că El a fost Dumnezeu coborât printre noi. Acesta a fost cel mai mare eveniment al tuturor timpurilor lumii, după marele eveniment al Creatiei. Mântuitorul a venit să facă din vechea creație o nouă Creație, o Împărăție a omului bun, a omului credincios, a omului moral, a omului scos de sub păcat, „*a omului lui Dumnezeu*”, cum spune Sf. Apostol Pavel (II Tim. 3, 17).

Fiecare din noi ne sărbătorim ziua de naștere. Facem mici sărbători în familie. Ne facem daruri, ne facem bucurii.

Astăzi sărbătorim *ziua Nașterii după trup a Fiului lui Dumnezeu*, unul din Treimea cea unică, Fiul din veci al Tatălui. Cel a cărui Naștere o serbăm s-a născut copil, ca noi, și s-a adresat cu insistență copiilor, ca să se maturizeze, „*ca oameni buni*”. Copiii simt aceasta și îl vestesc peste tot prin colinde. Îl simt aproape de ei, cum a fost, și când a zis: *Lăsați copiii să vină la Mine*” (Matei 19, 14) sau când i-a dat drept model celor mari: „*De nu veți întoarce și nu veți li ca și copiii, nu veți intra în Împărăția Cerurilor*” (Matei 18, 3). Copilul e omul curat, fără răutate, fără păcat. Începem prin a fi buni. Să ne continuăm viața prin a rămâne buni.

Iisus Hristos, născut în Betleem, vine ca om model. De aici s-a născut teologia asemănării cu Hristos, teologia realizării în noi a chipului lui Hristos în toate, în credință, și în fapte bune.

Vă fac tuturor cu prilejul sărbătorilor Nașterii Domnului, al Anului Nou și al Botezului cele mai bune urări de sănătate și de înnoire a vieții, după chipul și asemănarea Celui pogorât din ceruri. Să fim toți, cu bucurie și cu speranță că ne va sta în ajutor pentru o viață mai bună și pentru dobândirea mântuirii.

Să fiți sănătoși!

Apelul Prea Fericitului Părinte TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române către Parlamentul României pentru păstrarea și promovarea principiilor tradiționale de viață moral-creștină în societatea românească actuală.

(Urmare din pag. 1)

Chiar și în momentele când au existat decăderi de la aceste principii, strămoșii noștri au avut dreapta judecată de a distinge păcatul de virtute, binele de rău și firescul de nefiresc, și puterea morală de a-și recunoaște și mărturisii greșala și de a începe un drum nou de viață reinnoită cu puterea lui Hristos care nu dorește moartea păcătoșului ci să se întoarcă și să fie viu (Iezechiel 33, 11).

În strădaniile Dumneavoastră de a stabili cadrul legal al vieții românești în societatea actuală, Vă rugăm, Domnilor senatori și deputați, să țineți seama de principiile și tradițiile sfinte ale neamului nostru și să aveți curajul și tăria de a oferi dreptare clare pentru a distinge binele de rău, firescul de nefiresc și normalul de anormal, folosind drept călăuză înțelepciunea Sfintei Scripturi care spune: „*Vai de cei ce zic răului bine și binelui rău; care numesc lumina întuneric și întunericul lumină; care socotesc amarul dulce și dulcele amar*” (Isaia 5, 20).

Grija pentru viitorul și sănătatea morală a neamului nostru este responsabilitatea noastră, a tuturor, având a da seama pentru spusese, legile și faptele noastre în fața lui Dumnezeu și a istoriei.

Intrucât unitatea europeană spre care tindem presupune armonie și nu uniformitate, avem convingerea că vom fi acceptați și apreciați cu valorile noastre spirituale creștine și firești și cu specificul nostru cultural și tradițional românesc.

Rugăm pe Dumnezeu să reverse lumina și înțelepciunea Sa peste noi pentru a împlini voia Sa spre fericirea omenirii.

Pre-însemnare la Nașterea lui Iisus Hristos

(Urmare din pag. 1)

slujește în numele lui Hristos se formează o comunitate de ucenici. Iar acest fapt poate scandaliza pe mulți, deoarece numele și puterea lui Dumnezeu sunt invocate, anume ca să fie separate binele de rău, lumina de întuneric. În deceniile trecute când credințioșii se adunau cu curaj în jurul pasterului lor, la Liturghie, ca să strige cu curaj: „*credem în Unul Domn Iisus Hristos, ei au creat un mare eveniment care a neliniștit autoritățile politice. Biserica Română a rezistat de-a lungul anilor trecuți împotriva prigoanei credinței, tocmai datorită adunărilor liturgice, care mărturiseau „Un Domn, o credință, un Botez”. Liturghia a fost și este un act măreț, de curaj, dar costisitor, deoarece puterile politice despotice, care își revendicau dreptul asupra conștiințelor, au fost astfel continuu deizise de slujitori și credințioși. Liturghia modestă și fără publicitate a constituit o sîdare curajoasă a despotilor și tiranilor, deoarece Hristos era acolo în mijlocul celor ce liturghiseau, ca „piatra din capul unghiului”, ne-socotită de constructorii societății, ca lumina care luminează în întuneric. De aceea, să facem din amintirea și invocarea numelui lui Hristos la Liturghie un eveniment capabil să schimbe fața societății și poporul credincios.*

Poate că cel mai important adevăr ce trebuie să fie reținut din această prefață a întrupării este acela că odată cu nașterea dură trup a Fiului lui Dumnezeu, Dumnezeu pune început unui nou popor al Său. Din acest moment, toți cei ce cred în Iisus Hristos sunt din neamul lui Dumnezeu, fii și fiicele lui Dumnezeu, frați și surori ale lui Hristos. Toți avem o origine comună cu Iisus Hristos, Tatăl ceresc. Creștinismul s-a transmis din generație în generație de credincioși, din neam creștin în neam creștin, de la părinți la copii. Creștinismul stă deci nu numai pe respectul față de generațiile trecute, ale moșilor și strămoșilor noștri, dar și pe formarea unei generații de azi și de mâine. Ortodoxia nu este doar credința, cultul și morala celor din trecut, a bătrânilor și bunicilor, ci a tinerilor și copiilor. De aceea, pe de o parte, Biserica nu poate să renunțe la trecut, dar pe de altă parte, nu poate să renunțe la viitor. Fără o generație nouă de ortodocși: de preoți, de credincioși, laici, femei, tineri, copii, Ortodoxia ar rămâne undeva în istorie, izolată și anonimă.

În acest sens, rolul cel mai important revine familiilor creștine, care trebuie să pregătească pe copiii lor să fie nu numai purtă-

tori de tradiție, ci și creatori de tradiție. Această tânără generație trebuie să cultive cuvântul lui Hristos în centrul vieții personale și sociale. Convertirea societății de azi are nevoie de prezența și misiunea tinerilor ortodocși, care să facă din creștinism un fapt de societate. În iconografia ortodoxă Iisus și Maica Sa sunt pictați împreună, uneori parcă se îmbrățișează. Aceasta iconă este simbolul Bisericii: adică, Biserica se îmbrățișează cu originea ei, cu trecutul ei, cu părinții ei. Ea nu se oprește la o anumită generație sau anumit neam. Ortodoxia se regenerează cu fiecare generație, în continuitate cu originea ei.

Cinstirea Maicii Domnului, Maria din Nazaret, este o practică scumpă Bisericii Ortodoxe, deoarece provine de la Apostoli. Aceasta credință este împărtășită și de alte Biserici creștine, ceea ce arată că Ortodoxia nu este o Tradiție limitată numai la anumite regiuni geografice. Ortodoxia este o tradiție universală, ecumenică, în care multe popoare și culturi își pot găsi locul lor. Biserica Ortodoxă participă la Mișcarea ecumenică anume pentru regenerarea Tradiției universale și pentru unirea Bisericilor separate de-a lungul secolelor de diviziune și excomunicare reciprocă. Pregătirea și educația ecumenică a ortodocșilor din Sibiu se face la școala Înalț Prea Sfințitului Mitropolit Antonie, care este martorul direct al mișcării ecumenice de azi din Europa și din lume. Aceasta educație este foarte importantă azi când națiunile și Bisericele, chiar vecine între ele, se denigrează și se distrug reciproc. Credințioșii de aici trebuie să rămână adevărați misionari pentru Ortodoxie.

Tara noastră, Europa și întreaga lume se află azi la o răscruce importantă. La această răscruce, societatea și chiar Biserica poate să devieze în direcții opuse, contradicții. Unii ar putea să apuce pe calea prozelitismului agresiv, a polemicii confessionale, a intergrismului, alții vor aluneca pe panta distrugerii creștinismului istoric, spre iconoclasam, sau spre sincretism, adică amestecarea Evangheliei cu valori neautentice.

Este de datorita creștinilor ortodocși să meargă pe calea lui Iisus Hristos, același ieri, azi și totdeauna. După modelul Maicii Sale, credințioșii vor transmite ceea ce au primit, din generație în generație. O tradiție este vie numai dacă e primită de la cineva și numai dacă e comunicată altora. În pregătirea venirii lui Dumnezeu pe pământ, vă îndemnăm pe toți să deveniți purtători de Dumnezeu, vestitori ai lui Hristos, pentru Ortodoxie.

Cu magii și păstorii pe urmele lui Iisus

(Note de călătorie în Țara Sfântă)

năstirii, un locaș străvechi, se află moaștele Sfântului Sava, organizatorul monahismului ortodox din sec. al VI-lea. Sfintele moaște sunt așezate în partea dreaptă a naosului, într-o nisă, închisă cu o ușă, cu geam de sticlă. Se vede capul sfântului învelit în schimă. Restul corpului este îmbrăcat în rasă călugărească. Poartă și epitrahilă întrucât a fost preot. Sfântul Sava este autorul Tipicului Mare, cu rânduiala tuturor slujbelor ce se fac peste an în Biserica ortodoxă. Mănăstirea dispune și de o frumoasă bibliotecă în care, printre altele, sunt conservate numeroase manuscrise cu o vechime de peste 1000 de ani, alături de cărți vechi românești tipărite la Neamț, Iași și București. Timp de 10 ani, între 1938—1947 biblioteca a fost organizată și condusă de monahul Ioan Iacob Român, care apoi a fost canonizat ca sfânt la mănăstirea Gheorghiezevoești. Părintele Gherasim ne-a condus și la o grotă în care s-a ridicat un paraclis în amintirea și cinstirea faptului că aici s-a rugat și a creat canoane și imnuri religioase marele teolog și dogmatist, apoget al ortodoxiei și al sfintelor icoane, autor al Ocolului, Sf. Ioan Damaschinul, în sec. VIII. Ca să intrăm pe rând în grotă a trebuit să ne tărâm aproape de poziția orizontală. Am stat câteva minute în grotă, meditando smerit la viața și opera acestui mare teolog. Ne-am închinat apoi la mormântul acestui mare părinte bisericesc, care se află în imediata vecinătate a acestei peșteri. Suntem informați că moaștele sfântului Ioan Damaschin nu mai sunt în mormânt. Ni s-a spus că moaștele taina lor. Am sărutat lespedea pe care a stat, ne-am închinat și am ieșit conduși de părintele Gherasim. Am coborât apoi o serie de trepte în piatră până la baza mănăstirii, unde am fost introduși într-o altă grotă săpată în stâncă. Aici se păstrează două vase mari de piatră — amfore pline cu apă dintr-un izvor sfânt, apă care își menține aceeași prospețime de ani și ani.

Beteleemul, orașul sfânt, nu era prea departe așa că nu ne-a trebuit prea mult timp ca să intrăm în el. Are vreo 30000 de locuitori, aproape toți arabi. Spre deosebire de alte orașe, Beteleemul place ochiului prin aspectul civilizat, curat al străzilor și buna întreținere a caselor. În partea de răsărit se află o biserică impunătoare ridicată pe locul peșterii în care s-a născut Domnul. Spre nord este o altă biserică romano-catolică, respectiv franciscană, cu hramul Sf. Ecaterina. Cea dintâi este ortodoxă și are, desigur, hramul Nașterea Domnului. Intrarea aici se face printr-o ușă joasă și îngustă, dar interiorul este larg, având dimensiunile de 60x30 m. Prima zidire a fost făcută de împărăteasa Elena în anul 326. După două secole, în 531, împăratul bizantin Justinian a modificat-o și a înfrumusețat-o cu mozaicuri de mare valoare artistică. De reținut faptul că perșii, în invazia lor pustiitoare din anul 614, au rămas ei înșiși

impresionați de frumusețea construcției, neîndrăznind s-o atingă. Este singura biserică creștină rămasă în starea ei străveche. Astăzi chiar, după 15 secole, Biserica Nașterii Domnului din Betleem este tot atât de impunătoare, de măreață și de frumoasă ca atunci, atât în exterior, cât și în interior. Arta, măiestria mozaicariilor bizantini este cuceritor de fermecătoare. Lângă formele greco-romane începe să se simtă influența orientală, araba, în filigramele de autentic gust și de insistență migală artistică.

Am admirat de asemenea sculptura în același stil a catapetesmei de lemn aurit, precum și frumusețea celor 54 de candelieri și policandre ornamentate. Infiorări de evlavie și smerenie am intrat apoi în Sfânta Pesteră având în minte și în inimă sublimul imn: „*Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pământ pace și întru oameni bunăvoire*”. Ne-am apropiat de cel mai sfânt loc din peșteră: ieslea în care s-a născut Domnul Iisus, ne-am înclinat adânc și ne-am închinat. Așadar aici a venit pe lume Împăratul împăraților. Nu într-un palat, nu într-o odaie aurită, nu în purpură și mățăsuri, nu în lux și bogăție, ci aici în ieslea aceasta mai puțin decât simplă în care intraseră până atunci doar boturi de dobitoace ca să se hrănească. Dumnezeu a binecuvântat simplitatea și sărăcia, a sfințit nu luxul și opulența, ci modestia, simplitatea, autenticitatea vieții. Mărire Ție Doamne, dar pentru noi păcătoșii iubitori de fast lumesc, n-ai fost pilduitor, căci cei mai mulți n-am învățat nimic de la Tine! Mărire Ție, Doamne!

În pardoseala din marmoră de un roșu închis este fixată o stea mare de aur. Este o cinstire tardie

„Îndoită sărbătoare la Facultatea de Teologie din Sibiu”

În pragul vârstei de 90 de ani, după o lungă și laborioasă activitate în slujba Bisericii și a teologiei ortodoxe românești și de pretutindenea, Dumnezeu Părintele luminilor a chemat la sine pe cel ce a fost preotul, profesorul, teologul și omul de aleasă cultură, doctor honoris causa al mai multor Universități din țară și de peste hotare, membru titular al Academiei Române, Dumitru Stăniloae.

Încă din vară, Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu și-a propus organizarea unui simpozion închinat părintelui Dumitru Stăniloae și cu acest prilej și acordarea titlului de doctor honoris causa al Universității din Sibiu.

Trecerea la cele veșnice a regretatului teolog a făcut ca această manifestare de suflet a sibiienilor să fie transformată într-un omagiu modest pe care Facultatea de Teologie din Sibiu îl aduce celui ce i-a fost distins profesor și rector cu mulți ani în urmă.

Astfel în ziua de luni, 22 noiembrie 1993 a avut loc Simpozionul „Pr. prof. acad. dr. DUMITRU STA-

adusă de oameni. Noi ingenunchiem, ne lipim frunțile de loc și rămânem câteva minute incremențiți, meditativi. Apoi sărutăm de trei ori ieslea sântă și ne retragem ca să facem loc altor pelerini. Pe stea inscripția în limba latină era simplă: „*Aici a născut Fecioara Maria pe Iisus Hristos*”. În biserică, față în față cu altarul, după ce am coborât trei trepte am ajuns la două mici altare ridicate unul pentru a cinsti locul unde Maica Sfântă a alăptat pe Iisus Pruncuț, și celălalt „*Altarul Magilor*” indicând locul unde cei trei magi au oferit darurile lor: aur, smirnă și tămâie. Trebuie să mai spun că înainte de a intra în peșteră un călugăr grec ne-a dăruit fiecăruia câte o icoană, o cruciuliță și câte un mănunchi din 33 de lumânări, mănunchi pe care l-am aprins din candelerele de deasupra stelei de aur.

Ca și în mintea mea, sunt convins că în mintea fiecărui pelerin se desfășoară, în acele momente, amintirile scumpe ale colindelor copilăriei: „*Steaua sus răsară*”, „*În orașul Vifleem*”, „*O, ce veste minunată*” și multe altele.

La vreo 4—5 km sud-est de Betleem se află un șes numit „*Câmpul păstorilor*”, unde după tradiție, se găseau păstorii când li s-a vestit Nașterea Domnului.

Urma că de aici să plecăm în localitatea Hebron, aflată la vreo 40 de km sud. Intărziind însă prea mult la Betleem, călătoria n-a mai fost posibilă. Aici sunt mormintele marilor patriarhi ai Vechiului Testament Avraam, Isaac și Iacob, ca și ale soțiilor lor. Hebronul e al patrulea oraș sfânt și pentru musulmani, Avraam fiind considerat și strămoș al lor. Pentru ei orașul poartă numele de *El-Khalil*, adică „*Prietenul lui Dumnezeu*”. Dar, cum spunem, nu ne-a fost dat să-l vizităm.

Pr. Mihai Rusu

Sibiu

Tot aici se află și moaștele cărora mii de călugări măcelăriți de perși în anul 614, când au dărâmat toate locaşurile de cult creștine. Sunt depuse într-o nesteră scobită în stâncă. În biserică principală a mănă-

NILOAE” organizat de Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, prilejuit de împlinirea a 90 de ani de la naștere.

Simpozionul desfășurat în Aula Facultății de Teologie s-a bucurat de o numeroasă asistență formată din profesori, doctoranzi și studenții Facultății de Teologie, și ai altor facultăți ai Universității Sibiene, numeroși invitați, membri ai familiei părintelui Stăniloae ș.a.

În prezența I. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului, la orele 8,30 în Capela Mitropolitană din Sibiu, a fost oficiat un parastas în amintirea Părintelui Stăniloae.

Slujba a fost oficiată de către P. S. Serafim Făgărașanul episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, după care P. C. pr. prof. dr. Vasile Mihoc a rostit un scurt cuvânt de cinstire a celui plecat dincolo, în veșnicie.

(Continuare în pag. a 4-a)

Arhid. Visarion Bălăț

Sfântul Daniil Sisastru

— atestat documentar —

În fiecare an, la 18 decembrie, se face praznuirea „Sfântului Daniil Sisastru”, duhovnic al lui Ștefan cel Mare (1457—1504), sfântului al Moldovei și rugător către Dumnezeu, pentru poporul român. Nicolae Iorga îl numește „sfânt al țărănimii”, învăluit în legendă și realitate.

Despre viața sa știm că era din apropiere de Rădăuți, născut din țărani creștini, îmbrăcând din fragedă copilărie haina călugărească, vițuind la Biserica Sfântului Nicolae din Rădăuți, apoi la Schitul Sfântul Laurențiu. Se retrage la „Stânca Șoimului”, unde a fost căutat de către Ștefan cel Mare, cerând sfat de la sisastru, după lupta de la Valea Albă (1476).

Lucru deosebit de important este faptul că, Sfântul Daniil Sisastru face parte dintre sfinții români atestați documentar, fiind menționat în trei documente din secolul al XVI-lea. Acestea sunt urme moldovene; 1) Urice din 5 aprilie 1558, de la Alexandru Lăpușeanu. 2) Urice din 16 iulie 1575, de la Petru Șchiopu. 3) Urice din 17 decembrie 1599 de la Ieremia Movilă. Aceste trei urice se găseau în anul 1781 la Mănăstirea Voroneț, făcând parte din documentele doveditoare asupra pământului și bunurilor ce le posedă și a privilegiilor pe care le are.

În anul 1781 egumenul Macarie al Voronețului este nevoit să prezinte unei comisii austriece cele trei documente, după care se fac copii, ce au fost depuse la Arhivele Statului din Cernăuți și la Arhiva Episcopiei Bucovinei. Uricele originare se bănuiește că au fost duse la Arhiva Militară din Viena.

În primele două documente din 1558 și 1575, la numerele 47 și 48 sunt consemnate: „La Mănăstirea Voroneț se află și moaștele Sfântului Daniil cel bătrân”. În documentul trei la numărul 53 sunt consemnate: „Unde odihnește în Domnul moaștele fericitului de Dumnezeu, purtătorul, nostru Daniil”.

Sfântul Daniil este recunoscut ca sfânt, nu numai de cele trei documente domnești, ci pe întreg cursul istoriei Bisericii creștine românești. Mitropolitul Dosoftei îl menționează în fruntea unui șir de nouă sfinți români, în opera sa „Viațile Sfinților”, astfel: „Ca și în vremea de acum, mulți sfinți sunt de petrecere cu noi, care numai Dumnezeu îi știe în inima lor. Mulți au văzut viața și traiul lor, dar nu au avut căutare, numai Daniil de la Voroneț și Rafail de la Agapia”.

Veniamin Costache în „Viațile Sfinților” pe decembrie, menționează:

... dar a avut căutare numai Daniil de Voroneț și Rafail de Agapia căruia i-am sărutat și moaștele sfinte. Am apucat în zilele noastre părinți înalți întru bunătăți și în petrecere și plecați în smerenie a-dăncă”.

Episcopul Melchisedec, în cartea „Oratorul”, la cele anterioare menționate în documentele vremii, adaugă următoarea explicație: „Adăugăm aici și câțiva cuvioși români, ce au bineplăcut lui Dumnezeu în patria noastră, Daniil de la Mănăstirea Voroneț, contemporan cu Marele Ștefan. Acest cuvios a îmbrătat la luptă contra turcilor pe Marele Ștefan, după înfrângerea ce o suferise la Valea Albă”.

N. Iorga, care vizitează Mănăstirea Voroneț, publică inscripția de pe piatra mormântului, având următorul cuprins: „Acesta este mormântul părintelui nostru David, schimnic Daniil”. Din descifrarea acestei inscripții aflăm că Daniil înainte de a primi schima cea mare se numea David și aici se află moaștele sale.

Cronicarii români, cunoscători ai istoriei și culturii române cu dragoste față de cele sfinte, nu au trecut sub tăcere ce știau despre sfinții noștri români. Cronicarul I. Neculce nota în „O samă de cuvinte”: „Am mers pe la Voroneț, unde trăia un părinte sisastru Daniil, la ușa căruia bate Ștefan Vodă”.

Inspirat din cronica lui Neculce poetul D. Bolintineanu scrie poemul: „Daniil Sisastru”

„Sub o răpă steepă, pe un rău în spume
Unde un sisastru a fugit din lume
Cu vărsarea serii un străin sosi,
— Ștefan al Moldovei, vine a-ți vorbi
— Ștefan al Moldovei! Daniil îi spuse,
Să aștepte afară! Sunt în rugăciune.”

În tot cursul istoriei, neamul nostru românesc a zămislit o seamă de oameni ale căror nume și valoare rămân adânc încrustate pe răbojul istoriei, cum e cazul Sfântului Daniil Sisastru. Posteritatea l-a declarat sfânt, fiind canonizat și trecut în calendar Poporul român îi acordă o cinste deosebită, fiind cinstit și ca făcător de minuni.

Chilia unde a viețuit și mormântul său de la Voroneț sunt locuri de pelerinaj pentru mulți dintre credincioși, ce vin să se roage la moaștele celui care a fost duhovnicul lui „Ștefan cel Sfânt, drept credincios”. Icoana sa fiind pictată lângă ușa de la intrare, Sfântul Daniil ține în mână dreaptă un sul de hârtie desfăcut pe care scrie: „Venii iubitorilor. Ascultați-mă, voi învăța pe voi frica Domnului, cine este omul”. Viața Sfântului Daniil și exemplul Drept-credinciosului Ștefan rămân pentru noi pilde vrednice de urmat.

Pr. Ioan Petru

THEOTOKOS (II)

În zi de sărbătoare când creștinul ortodox merge la Sf. Biserica, între rugăciuni de mărire și cerere care însoțesc Sfânta Jertfă de pe Altar, el aude și chemarea preotului: „Pe Prea Sfânta, Prea Curată, Prea binecuvântata, Mărita, Stăpâna noastră DE DUMNEZEU NĂSCĂTOAREA și pururea Fecioara Maria cu toți sfinții să o pomenim” căreia, cu inimă de fiu, el îi răspunde: „Prea sfântă NĂSCĂTOAREA DE DUMNEZEU miluiește-ne pe noi”.

Atât invitarea preotului cât și răspunsul credinciosului includ prin urmare, titlul de NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU (în grecește Theotokos) adresat Maicii Domnului.

Apelativul „Theotokos” este, prin excelență, patristic. El a fost consacrat de Sf. Părinți ai Sinodului al III-lea Ecumenic (Efes 431) și reprezintă învățătura de credință potrivit căreia Sf. Maria, Fecioara din Nazaret este Maica Dumnezeului-Întrupat „pentru noi și a noastră mântuire” și oferă cheia înțelegerii corecte a întregii preacinstiti ortodoxe a celeia ce „după Hristos este principala Persoană în istoria mântuirii”. Acestei Persoane, români și numai ei, i se adresează cu titlul biblic de „Maica Domnului” (Luca 1, 43) în timp ce grecii i se adresează cu „Panaghia” — Prea Sfânta, slavii cu „Bogorodița” — Născătoarea de Dumnezeu, iar occidentalii cu „Our Blessed Lady” or „Notre Dame” — Binecuvântata Doamna noastră.

Dar apelativul Theotokos este mult mai vechi decât 431. La John Rylands Library din Manchester se află un fragment de papyrus conținând, în versiune greacă, rugăciunea „Sub tuum praesidium” (sub acoperământul tău). Recentele investigații ale expertului papyrolog E. Lobel, pun în evidență faptul că acest papyrus datează din sec. III, textul fiind redactat în jurul anului 270 (cf. Michael O' Carroll — Theotokos — A Theological Encyclopedia, Dublin, 1982, p. 336).

Traducerea românească a acestei rugăciuni — fidelă originalului grecesc — este redată ca al 4-lea tropar, la Vecernie, în Postul mare. Deci când noi ne adresăm Maicii Domnului zicând „Sub milostivirea ta scăpăm Născătoare de Dumnezeu. Rugăciunile noastre nu le trece cu vederea în nevoi, ci din premejdii ne izbăvește pe noi, una curată, una binecuvântată”, bucuria noastră duhovnicească este deplină: cu aceleași cuvinte s-au rugat de-a lungul secolelor, generații după generații de creștini, iar primii, cei care ne-au dăruit această rugăciune, au fost foarte apropiați de vremile Neo-Testamentare.

Dacă termenul de Theotokos apare pentru prima dată în această rugăciune a credincioșilor sec. al III-lea, primul dintre Sf. Părinți care-l preia în scrierile Sale este ST. Alexandru al Alexandriei (+ 328). De acum înainte, Sf. Părinți concomitent cu folosirea curentă a termenului Theopis — Copilă dumnezeiască referitor la Maica Domnului, termenul Theotokos va constitui temeiul preocupărilor lor teologice a căror primă încoronare va fi biruința de la Efes din 431. Dar pregătirea acelei biruințe va constitui tema unui articol viitor.

Terminul de Theotokos apare pentru prima dată în această rugăciune a credincioșilor sec. al III-lea, primul dintre Sf. Părinți care-l preia în scrierile Sale este ST. Alexandru al Alexandriei (+ 328). De acum înainte, Sf. Părinți concomitent cu folosirea curentă a termenului Theopis — Copilă dumnezeiască referitor la Maica Domnului, termenul Theotokos va constitui temeiul preocupărilor lor teologice a căror primă încoronare va fi biruința de la Efes din 431. Dar pregătirea acelei biruințe va constitui tema unui articol viitor.

Ierom. Irineu Crăciun
Irlanda

MESAJ

(Urmare din pag. 1)

spre atingerea scopului cel sfânt; regăsirea identității ființei noastre cu valorile ei creștine, izvorătoare de puteri și virtuți, atât de necesare și atât de așteptate de lumea europeană. Agonisia noastră spirituală din trecutul nostru bimilenar s-a întemeiat și s-a zidit, secol după secol, de dreapta lui Dumnezeu, pe temelia credinței în El și de aceea nici porțile iadului nu au fost în stare să o biruiască.

Fericiții și de-a pururea pomeniții noștri înaintași, dintre care unii au slujit neamului la Altar sau la catedră, alții în oaste și în dregătorii înalte, unii cu zăbava scrisului sau cu diferite daruri artistice, unii mărturisind credința sub roată, în închisori, în tranșee și în bătaia gloanțelor, toți aceștia după cuvântul descoperit Sf. Apostol și Evangelist Ioan „au trecut prin strămtorarea cea mare și și-au spălat veșmintele lor și le-au făcut albe ca sângele Mielului” (Apocalipsă 7, 14), și-au împlinit ființa făcând să rodească credința prin cultură sau temelind cultura pe credință. Să le urmărim pilda și să le cinstim de-a pururi vrednicile.

Rog pe Dumnezeu să binecuvinteze gândurile, rostirile și lucrările istorice Reuniuni, spre a aduce o rază de lumină și de bucurie în sufletele noastre.

Moș Crăciun

de Octavian Goga

Colo sus,

în vremea- ceea
(Colindă din părțile Clujului)

Moș Crăciun cu barbă albă,
Moș Crăciun cu traista plină,
Vechi Stăpân atât de darnic
Al copilăriei mele.

Azi la noi în sat te- așteaptă
Toată casa cu lumină
Cu colinde și cu cântec
Și cu crai, cetății de stele.

Să cobori și-n seara asta
Sol bătrân de gânduri bune
Toți te- așteaptă-n sat la mine,
Du-te, du-te Moș Crăciune.

De nu țî-o fi peste mână
Treci și pe la casa noastră
Tu, măcar o rază-n suflet
Îi trimite pe țereastră.

Colo sus, în vremea- ceea
În muntoasa Galileea
Reiten: Bună seara lui Crăciun.
O fecioară viețuia
Ce Maria se numea (Reit.)
Nazaret era orașul
Unde ea-și avea sălașul (Reit.)
Într-o zi Maria ză
Singular și se ruga (Reit.)
Și deodată ce văzuse?
Casa toată se umpluse (Reit.)
De-o lumină luitoare
Ca lumina cea de soare (Reit.)
Îngerul Gavril intrase
La Sfânta Fecioară-n casă (Reit.)
Și din zbor cum se opri
Bucură-te îi grăi (Reit.)
Nu te-nspăimânta, Maria,
Că vei naște pe Mesia (Reit.)
Fiul al Domnului va fi
Și Iisus se va numi (Reit.)

Începuturile istorice ale poporului ales: Avraam, Isaac și Iacob

(LECȚIE DE RELIGIE)

1. Organizarea clasei pentru lecție (Rugăciunea la intrarea în clasă, pregătirea materialului didactic, etc.).

2. Verificarea temei și a cunoștințelor predate în lecția trecută.

3. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare.
În lecția trecută am vorbit despre Noe și cei trei fii ai săi: Sem, Ham și Iafet. Ca urmare a potopului, ei ajunseseră să fie singurii oameni de pe pământ. Desigur că ei au avut urmași. Să vedem care sunt aceștia: urmașii lui Sem erau semii care au locuit în Asia, cei ai lui Ham au fost hamiții, locuind în Africa, iar ai lui Iafet au fost iafetiții sau indogermanii care au locuit în Europa. Iar din seminția lui Sem se va naște Avraam. Cu el începe, de fapt, poporul ales de Dumnezeu și de la el își trage numele poporul evreu.

4. Comunicarea subiectului lecției noi și a obiectivelor urmărite (se va scrie pe tablă).

Asadar, astăzi vom vedea care au fost „Începuturile istorice ale poporului ales” și vom vorbi despre Avraam.

5. Dirijarea învățării. Comunicarea noilor cunoștințe.

Istoria poporului evreu începe în momentul în care Dumnezeu l-a chemat pe Avram din mijlocul popoarelor semite — politeiste și idolatre care trăiau în cetatea caldeeană Ur, din sudul Mesopotamiei. Avram a fost chemat să asculte de voia lui Dumnezeu și să i se supună prin credință și iubire. Să privim însă mai în amănunt și să vedem de ce Dumnezeu a dorit să-l scoată pe Avram dintre acei oameni, pentru a deveni părintele poporului evreu? Cum erau de fapt oamenii în acele timpuri, adică cu două milenii înainte de venirea Mântuitorului.

La început omul nu avea decât un singur Dumnezeu trăind cu El o comuniune intimă, în Grădina Eden. Dar după ce a fost alungat din rai adâncindu-se tot mai mult în păcat, confundându-l cu creatura, pe care a început să o cinstească în locul Creatorului, precum soarele, luna, stelele, pietrele și copacii, ploaia ca și alte fenomene ale naturii, etc. Acestea au devenit zei sau idoli, fiind reprezentate prin desene sau sculpturi, și aducându-li-se adorare. Astfel popoarele au devenit idolatre sau politeiste, răcitate de la adevărata adorare sau cinstire cuvenită numai lui Dumnezeu, Părintele nostru.

Avram, însă, nu a fost idolatr. El nu a adorat, sau cinstit, decât pe singurul și adevăratul Dumnezeu. Astfel putem spune că el era monoteist.

Din Avraam se va ridica un nou popor monoteist, care va fi gătit pentru primirea lui Mesia, Mântuitorul și Izbăvitorul lumii din păcat. Astfel Avram a fost chemat de Domnul să părăsească cetatea idolatră în care locuia și să se așeze în Canaan, acel loc atât de minunat și roditor unde „curge lapte și miere”.

Sfânta Scriptură ne spune că Avram împreună cu tatăl său, Terah și nepotul său (fiul fratelui său), Lot, și soția sa Sarai, au părăsit Ur-ul Caldeei în partea de nord-vest a Mesopotamiei și au ajuns la Haran. Aici, Avram primește prima binecuvântare din partea lui Dumnezeu: „Voi binecuvânta pe cei ce te vor binecuvânta, și voi blestema pe cei ce te vor blestema, și toate neamurile vor fi binecuvântate în tine!” — Ce cuvinte mari sunt acestea! Ce plăcută și plină de pace, trebuie să fi fost această călătorie pentru Avram! Este adevărat că nu știa încotro va merge și ce va întâlni acolo unde se va stabili. Dar știa că Domnul este cu El și îi conduce pașii.

Terah, tatăl său, murise, iar Avram și Lot plecau mai departe cu toate bogățiile străne și slugile câștigate în Haran. Era anul 1207, după potop.

Ajunșând în Canaan a mers până la Sihem la stejarul lui Mamvri. Avraam și Lot aveau turme multe și păzitorii lor adesea se certau. Pentru a evita învrăjbirea Avraam se despărte de Lot lăsându-l pe acesta să-și aleagă locurile cele mai mănoase din câmpia Iordanului, ajungând până la Sodoma și Gomora. Avraam și-a așezat corturile lângă stejarul lui Mamvri de lângă Hebron, zidind acolo un altar Domnului.

Așa cum am văzut, Dumnezeu îi promisese lui Avraam că urmașii săi vor fi mulți, ca stelele cerului și ca nisipul mării, și vor stăpâni pământul canaanean. Dar iată că el îmbătrânește și încă nu avea nici un copil. Domnul știa ce stare jalnică era în sufletul său. De aceea i se arată din nou asigurându-l că atâtia urmași va avea câte stele sunt pe cer.

Iată că nu peste mult timp, Avraam are un băiețuș pe nume Ismael. Acesta însă nu era al Saraii, ci al lui Agar, slujnica sa. De ciudă, Sarai își alungă slujnica. Domnul însă a avut grijă de Agar și de copilul ei, veghind asupra lor în tot timpul. Dar nu Ismael era cel care avea să continue șirul patriarhilor (părinților) poporului ales.

Avraam îmbătrânește și Sarai la fel. Oare de ce nu le trimitea Domnul un baiat moștenitor? Oare El nu-și mai ține promisiunea? A uitat cumva? Desigur că nu a uitat. Dar acest băiat trebuia să se nască numai la timpul stabilit înainte de Atopternicul Dumnezeu. Faptul că părinții copilului îmbătrâneau nu era un obstacol pentru Domnul. La El totul este posibil! Poate că acesta era mersul normal, desfășurarea normală a evenimentelor pentru ca toți să știe fără îndoială că fiul promis se va naște numai prin puterea Sa și nu prin voia oamenilor; că fiul promis era de la Dumnezeu pentru a continua, a înmulți poporul lui Dumnezeu. Era necesar ca Avraam și Sarai să fie încercați în nădejdea și credința lor, pentru a fi vrednici de împlinirea voii lui Dumnezeu prin ei. Domnul își întărește promisiunea arătându-se din nou și schimbând numele lui Avram în „Avraam” care înseamnă „tatăl unei mulțimi de popoare” și al Saraii în „Sarra”. Totodată, încheie cu el un legământ: „Te voi înmulți nespus de mult, voi face din tine neamuri întregi și din tine vor ieși împărați!” — spune Domnul și pentru aceasta orice bărbat sau băiat din poporul ales trebuie să fie tăiat împrejur.

Nu a mai trecut mult timp, până când Avraam primește în cortul său vizita a trei oameni care îl anunță că peste un an, Sarra va avea un fiu căruia îi va pune numele Isaac. Dar aceștia nu erau simpli oameni călători prin acele locuri. Era chiar Sfânta Treime: Tatăl, Fiul și

Duhul Sfânt. Adică, Dumnezeu în care crezuse Avraam și care îi poruncise să se stabilească în Canaan; și care îi făgăduise că va înmulți neamul său ca stelele cerului și ca nisipul mării.

Timpul mult așteptat a sosit într-adevăr. Dumnezeu și-a ținut promisiunea, desigur; și astfel, când Avraam avea 100 de ani i s-a născut un fiu, căruia i-a pus numele Isaac și care a fost tăiat împrejur la opt zile așa cum poruncise Domnul.

Dragii copii, este ușor să înțelegem cât de bucuroși au fost părinții acestui copil și cât de mult îl iubeau. Și mai ales Avraam. El așteptase doar de atâtea vreme, și Domnul i-l promisese de atâtea ori!

Iată, însă, ce avea să se mai întâmple: Dumnezeu i-a pus la încercare credința lui Avraam, cerându-i să-l aducă pe Isaac drept jertfă în ținutul Moria, pe un munte anume indicat. S-ar putea ca Isaac să fi fost de vârsta voastră. Tatăl său se bucura văzându-l crescând, era un băiețel sănătos, cuminte și îl învăța povestindu-i despre dragostea față de margini arătată de Dumnezeu față de el și familia sa. Și iată că deodată, i se cere să-și ia singurul fiu, atât de dorit și de iubit, și să-l jertfească (adică să-l omoare). Vă puteți imagina, oare, ce a fost în sufletul lui Avraam? Inima îi era sășișiată de ceea ce trebuia să facă... Dar, Domnul poruncise, și înainte de toate, Avraam asulta și se supunea voii lui Dumnezeu. Astfel, l-a luat pe Isaac și ajungând în Moria, la poalele muntelui, a spus slugilor sale: „... eu și băiatul ne vom duce până acolo să ne închinăm, și apoi ne vom întoarce la voi” (Facerea 22, 5). Apoi, luându-și asinul, lemnele pentru foc, cuțitul și torța, au plecat pe o cărăruie până la locul stabilit pentru jertfire. Mergeau agale, fără a scoate nici un cuvânt. Și aceasta nu numai din cauza drumului care urca, ci și din dorința de-a mai întâzia măcar câțiva timp clipa fatală a despărțirii de fiul său, de ceea ce avea mai drag în lume... Lacrimile șiroaiau desigur pe fața sa, inima îi era rănită și sângea de atâtea durere, când Isaac îl întreabă: „Tatăl... Iată focul și lemnele, dar unde este mielul pentru jertfă?”. „Fiule — a răspuns Avraam, Dumnezeu însuși va purta grija de mielul jertfei Sale” (Facerea 22, 7—8). Ce altceva ar fi putut răspunde Avraam? El știa că orice ar fi, Domnul are grijă de toate, pentru că toate sunt în mâna Sa. Isaac mergea ca un miel la junghiere, și Avraam i-a spus că Domnul va avea grijă de acest miel. Isaac, în inocența sa de copil, nu știa ce-l așteaptă, nu știa că tocmai el este mielul pentru jertfă. Când au ajuns la locul pe care i-l spusese Dumnezeu, Avraam a zidit acolo un altar, și a așezat lemnele pe el. A legat pe fiul său Isaac, și l-a pus pe altar, deasupra lemnelor (Facerea 22, 9). Ce mare nedumerire trebuia să fi pus stăpânire pe Isaac când a înțeles că de fapt el era jertfa. Probabil a simțit mâinile tremurânde ale tatălui său, dar din privirea acestuia citise hotărârea inimii de a asculta de porunca Domnului, de a rămâne adică credincios lui Dumnezeu până la capăt, până la sfârșit, oricare ar fi acesta... Ce mult îl iubea Avraam pe Dumnezeu! El a întins mâna și a luat cuțitul ca să junghie pe fiul său. Dar în acel moment greu de emotie, de încordare și tensiune, de durere și hotărâre, tocmai atunci Îngerul Domnului l-a strigat din ceruri, și i a zis: „Avraame! Avraame!” — acesta era momentul culminant. Domnul l-a oprit căci i-a pregătit un berbec, pentru jertfă. El văzuse ce mult îl iubea Avraam și a încheiat încă un legământ acolo pe munte, la Moria, în care binecuvântându-l, l-a asigurat că urmașii săi vor umple pământul.

Când Sarra, mama lui Isaac, a murit, avea 127 de ani. Avraam a cumpărat, de la fiii lui Het, o porțiune de câmp lângă stejarul lui Mamvri, unde se afla peștera Macpela. Aici a fost înmormântată Sarra și mai apoi Avraam.

A trecut multă, foarte multă vreme de atunci, dar și astăzi, la 3 km nord de Hebron, arabii au un loc pe care îl venerază. Acest loc se numește „Sanctuarul din dealul prietenului lui Dumnezeu”, deoarece termenul mahomedan pentru Avraam este „prietenul lui Dumnezeu”.

Intuiția se va face prin tabloul (diapozitivul) înfățișând teofania (epifania) de la stejarul Mamvri; sau tabloul jertfirii de către Avraam a propriului său fiu.

6. Fixarea cunoștințelor
Cine a fost primul patriarh (părinte) al poporului ales (sau evreu)? (A fost Avraam). Cine l-a ales pe el? (Dumnezeu însuși). Cum l-a binecuvântat Dumnezeu? (L-a binecuvântat arătând că din el se va naște mulțime de popoare). Cum se numea soția lui? (Se numea Sarra sau Sarai). Care este legământul făcut de Dumnezeu cu Avraam? (Circumciziunea și schimbarea numelui său din Avram în Avraam, care înseamnă „tatăl” (părintele) popoarelor). De unde a plecat el și unde s-a așezat din porunca lui Dumnezeu? (A pornit din Ur-ul Caldeei și s-a așezat în Canaan). De ce l-a ales Domnul tocmai pe el? (Fiindcă el avea credință într-un singur Dumnezeu, era monoteist; pe când ceilalți erau politeiști, adorând idoli). Ce măhnire aveau Avraam și Sarra în sufletul lor? (Erau măhnii fiindcă au ajuns la adânci bătrânețe și nu aveau nici un copil). S-a milostivit Dumnezeu spre ei? (Dumnezeu nu i-a lăsat în părire, ci personal a venit să le comunice la stejarul Mamvri că vor avea copil). Cum se numește această arătare a lui Dumnezeu? („epifanie” sau „teofanie”). S-a împlinit făgăduința lui Dumnezeu? (Da, s-a împlinit fiindcă peste un an Sarra a născut pe Isaac). Cum verifică Dumnezeu credința și iubirea lui Avraam? (Cerându-i să jertfească pe propriul său copil, pe care l-a dorit atât de mult). Ascultă Avraam porunca lui Dumnezeu? (O ascultă). Avea într-adevăr Dumnezeu nevoie ca Avraam să-și jertfească propriul copil? (Nu avea, de aceea îl și oprește chiar în momentul în care se pregătea să-l jertfească. Răspundând însă credința și iubirea lui Avraam, îl binecuvintează din nou ca părinte al popoarelor).

7. Temă pentru acasă
Citiți dragii elevi, capitolul XXII din cartea „Facerea” unde ne este relatată jertfa lui Avraam și răsplătirea credinței și iubirii lui față de Dumnezeu.

Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Preot prof. Sorin Cosma

